

T.C.
Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı

Karar No : 353
Karar Tarihi : 31/05/2010

Cumhurbaşkanlığınca Kurulumuz Başkanlığına gönderilen 12/05/2010 tarihli, B.01.0.KKB.01-18/D-1-296 sayılı yazı ile; Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nca 07/05/2010 tarihinde kabul edilen 5982 sayılı "Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"un, Anayasa'nın 175. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca, halkoyuna sunulmak üzere Resmi Gazetede yayımlanması için Başbakanlığa gönderildiği belirtilerek, Anayasanın 175. maddesi ve 3376 sayılı Kanun uyarınca gereğinin yapılması istenilmiş olup, 5982 sayılı Kanun 13/05/2010 tarihli Resmi Gazetenin 27580 sayılı nüshasında yayımlanmıştır.

Yüksek Seçim Kurulunun;

13/05/2010 tarihli, 2010/317 sayılı kararı ile; Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanun, Anayasanın 67. maddesinin son fıkrasında ifade edilen seçim kanunları kapsamında olduğundan, Anayasanın 67.maddesinin son fıkrası hükmü gereği seçim kanunlarındaki değişiklikler yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmayacağından; Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında 5982 sayılı Kanunun, Anayasanın 175 ve 3376 Sayılı Kanunun 2. maddesi hükümleri gereği halkoylamasında uygulanacak sürenin 120 gün olmasına ve halkoylamasının 12/09/2010 Pazar günü yapılmasına,

20/05/2010 tarihli, 2010/332 sayılı kararı ile; Anayasa değişikliğinin halkoyuna sunulmasında basın ve yayın kuruluşlarının yayın ilkelerinin belirlenmesi için bir komisyon oluşturulmasına,

karar verilmiştir.

Komisyon çalışmasını tamamlamış olmakla, konu incelenerek;

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Anayasanın 79 uncu maddesinin 2. fıkrasında; seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetilmesi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma seçim süresince ve seçimden sonra seçim konuları ile ilgili bütün yolsuzlukları, şikayet ve itirazları inceleme ve kesin karara bağlama ... görev ve yetkisi Yüksek Seçim Kuruluna verilmiş, diğer seçim kurullarının görev ve yetkilerinin de kanunla düzenleneceği,

Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların halkoyuna sunulması işlemlerinin genel yönetim ve denetiminin de milletvekili seçimlerinde uygulanan hükümlere göre olacağı,

belirlenmiştir.

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 1. maddesinde; "Özel kanunlarına göre yapılacak milletvekili, il genel meclisi üyeliği, belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği, muhtarlık, ihtiyar meclisi üyeliği, ihtiyar heyeti üyeliği seçimlerinde ve Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların halkoyuna sunulmasında bu Kanun hükümleri uygulanır.",

3376 sayılı Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanunun 1. maddesinde; Anayasa gereğince yapılacak olan halkoylamalarının da bu Kanun hükümlerinin uygulanacağı, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin tatbik edileceği,

aynı Kanunun 3. maddesinde ise; Yüksek Seçim Kurulunun, Anayasa değişikliğinin halkoyuna sunulması için bütün tedbirleri alıp hazırlıkları yapacağı, halkoylamasının sağlıklı ve düzenli bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla gerekli ilke kararlarını almaya yetkili olduğu,

öngörülmüştür.

Kamuyu etkileyip, yönlendirebilmeleri nedeniyle radyo ve televizyon yayınları, seçim ve halkoylaması dönemlerinde daha ayrıntılı ve özenle uygulanması gereken usul ve esaslara tabi tutulmuştur. 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyon Yayınlarının Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun, seçim dönemindeki radyo ve televizyon yayınlarıyla ilgili düzenlemeler içermektedir.

3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun Seçim Dönemlerinde Yayınlar başlıklı değişik 32 nci maddesinin birinci fıkrasında "seçim dönemlerindeki yayınlara ilişkin usul ve esaslar kanunla Yüksek Seçim Kuruluna verilen yetkiler çerçevesinde Yüksek Seçim Kurulu tarafından düzenlenir"; ikinci fıkrasında "üst kurul, radyo ve televizyon yayın kuruluşlarının seçim dönemlerindeki yayınlarını Yüksek Seçim Kurulunun kararları doğrultusunda izler, denetler ve değerlendirir" hükümlerine yer verilmiştir. Anılan Yasa hükmünün son fıkrası da "298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 149/A maddesinde düzenlenen hükümler, Yüksek Seçim Kurulu kararlarını müteakip Üst Kurulca yerine getirilir" hükmünü taşımaktadır.

298 sayılı Yasanın 61 nci maddesinde yer alan kamuoyu araştırmalarına ilişkin yasağı yeniden düzenleyen 3984 sayılı Yasanın 4928 sayılı Yasayla değişik 32 nci maddesinin üçüncü fıkrasında ise "Seçimlerde oy verme gününden önceki yirmidört saat içinde her türlü haber, röportaj gibi programlar veya reklamlar yoluyla kamuoyu araştırmaları, anketler, tahminler, bilgi iletişim telefonları yoluyla mini referandum gibi adlarla siyasi bir partinin veya adayın lehinde veya aleyhinde veya vatandaşın oyunu etkileyecek yayınlarda bulunulmasına izin verilemez. Bu yasaklara uymayanlar yayın ilkelerini ihlal etmiş sayılırlar" kuralı yer almıştır.

Bu kural seçim dönemlerindeki yayınlarla ilgili olmakla birlikte halkoylaması da bir seçim niteliğinde olduğundan, sözü edilen kuralların halkoylamasında da uygulanması gerekmektedir.

Görüldüğü gibi, anılan yasa hükümleriyle radyo ve televizyon yayınlarının tabi tutulduğu usul ve esaslar, seçim döneminin son yirmidört saatlik bölümü için ayrı, diğer bölüm için ayrı düzenlenmiştir.

2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanununun 5 nci maddesi ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun 4 üncü maddesi, radyo ve televizyon kuruluşlarının uymakla yükümlü oldukları yayın ilkelerini ayrıntılı biçimde saptamıştır. Söz konusu yayın ilkeleri, seçim hukukunun temel ilkeleri olan eşitlik, serbestlik ve dürüstlük ilkeleridir.

298 sayılı Yasanın siyasi partilerin radyo ve televizyonla doğrudan propaganda yapması konusunu düzenleyen 52. maddesi ile 3376 sayılı Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanunun 5. maddesinin (b) bendinin getirdiği düzenlemeler dışında bir propaganda türü olduğunda kuşku bulunmayan siyasi parti reklamlarının yayınına olanak tanımamaktadır.

Radyo ve televizyon kuruluşları, halkoylaması gününden önceki yirmidört saat (11 Eylül 2010 tarih, saat: 00:00'a kadar) dışındaki dönemde 2954 ve 3984 sayılı Yasalarla belirlenen ilkelere titizlikle uymak suretiyle yayınlarını sürdüreceklerdir.

Ayrıca Kurulumuzca, halkoylaması döneminin belirtilen bölümüyle ilgili olarak bu dönemin özellikleri göz önüne alınmak suretiyle aşağıda yazılı, yasal düzenlemelerde yer alan bazı kural ve ilkelerin radyo ve televizyon kuruluşlarına duyurulması gerekli görülmektedir.

A) Radyo ve televizyon kuruluşları, 31 Mayıs 2010 tarihinden 10 Eylül 2010 saat 24:00'a kadarki dönem içerisinde;

1- Radyo ve televizyon kuruluşları, Anayasa değişikliği ile ilgili olarak tek yönlü, taraf tutan yayınlar yapamazlar. Bu kuruluşlar Anayasa değişikliğinin leh ve aleyhindeki görüşler arasında fırsat eşitliği sağlamak zorundadır.

2- Sözü edilen kuruluşlar, 298 sayılı Yasanın 52 nci ve 3376 sayılı Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanunun 5/b maddeleri hükmü çerçevesinde siyasi parti propaganda konuşmaları dışında, propagandaya ilişkin yayın yapamazlar.

3- Radyo ve televizyon kuruluşları halkoylaması ile ilgili reklam yayınlamayazlar.

B) Radyo ve televizyon yayınları yönünden halkoylaması gününden önceki yirmidört saat içinde ise;

3984 sayılı Yasanın 32. maddesinin üçüncü fıkrasında ki, "Seçimlerde oy verme gününden önceki yirmidört saat içinde her türlü haber, röportaj gibi programlar veya reklamlar yoluyla kamuoyu araştırmaları, anketler, tahminler, bilgi iletişim telefonları yoluyla mini referandum gibi adlarla siyasî bir partinin veya adayın lehinde veya aleyhinde veya vatandaşın oyunu etkileyecek yayınlarda bulunulmasına izin verilemez. Bu yasaklara uymayanlar yayın ilkelerini ihlâl etmiş sayılırlar." hükmü uygulanacaktır.

S O N U Ç:

Açıklanan nedenlerle;

1- 31 Mayıs 2010 tarihinden itibaren başlayan dönemde radyo ve televizyon kuruluşlarının, 3984 sayılı Yasanın değişik 4 üncü maddesinde saptanan yayın ilkelerine titizlikle uymaları gerektiğine;

2- Halkoylaması döneminde;

a) Anayasa değişikliği ile ilgili tek yönlü, taraflı yayın yapamayacakları ve fırsat eşitliğini sağlamak zorunda olduklarının;

b) Halkoylaması ile ilgili reklam yayınlamayacaklarının;

radyo ve televizyon kuruluşlarına duyurulmasına,

3- Halkoylamasında oy verme gününden önceki yirmidört saat içinde her türlü haber, röportaj gibi programlar veya reklamlar yoluyla kamuoyu araştırmaları, anketler, tahminler, bilgi iletişim telefonları yoluyla mini referandum gibi adlarla Anayasa'da yapılan değişikliklerin lehinde veya aleyhinde veya vatandaşın oyunu etkileyecek yayınlarda bulunulamayacağına,

4- Karar örneğinin Resmi Gazete'de yayımlanmasına, il-ilçe seçim kurulu başkanlıklarına, Yüksek Seçim Kurulunca tespit edilen siyasi partilerin genel başkanlıkları ile Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkanlığına gönderilmesine, karar özetinin Başkanlık duyurusu olarak yayımlanmasına,

31/05/2010 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Başkan
Ali EM

Başkanvekili
Kırdar ÖZSOYLU

Üye
Mehmet KILIÇ

Üye
Bahadır DOĞUSOY

Üye
Hüseyin EKEN

Üye
M. Zeki ÇELEBİOĞLU

Üye
Muharrem COŞKUN

Üye
Mehmet KÜRTÜL

Üye
Nilgün İPEK

Üye
Halim AŞANER